

Bielsko-Biała, 25 lipca 2023 r.

dr hab. Agnieszka Barcik, prof. ATH
Katedra Zarządzania
Wydział Zarządzania i Transportu
Akademia Techniczno-Humanistyczna w Bielsku-Białej

Recenzja rozprawy doktorskiej

mgr Macieja Kokotka,
pt. **Zarządzanie projektami w gminie a uwarunkowania rozwoju przedsiębiorczości**,
napisanej pod kierunkiem naukowym promotor: dr hab. Agaty Mesjasz-Lech, prof. PCz
i promotora pomocniczego dr inż. Magdaleny Scherer
na Wydziale Zarządzania Politechniki Częstochowskiej.

I. Uwagi wstępne

Podstawę formalną przygotowania niniejszej recenzji stanowi pismo dr hab. Agaty Mesjasz-Lech, prof. PCz, Kierownik Dyscypliny Naukowej Nauki o Zarządzaniu i Jakości, z dnia 31 maja 2023 roku, informujące o powołaniu mojej osoby, przez Radę Dyscypliny Naukowej Nauki o Zarządzaniu i Jakości Wydziału Zarządzania Politechniki Częstochowskiej, na recenzenta w przewodzie doktorskim mgr Macieja Kokotka.

Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska mieści się na 221 stronach i obejmuje wstęp, pięć rozdziałów, zakończenie, bibliografię, spis rysunków, tabel i wykresów.

Recenzję rozprawy doktorskiej mgr Macieja Kokotka oparto na następujących kryteriach: znaczenie podjętej w pracy problematyki, metodyka badań, ocena rozwiązania problemu, strona formalna. Podstawę tak sformułowanych kryteriów oceny stanowi artykuł 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, Dz. U. nr 65, poz. 595, ze zm., rozprawa doktorska powinna stanowić „oryginalne rozwiązanie problemu naukowego (..) oraz wykazać ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w danej dyscyplinie naukowej.

II. Znaczenie podjętej problematyki

Podjęty w pracy problem sprawności instytucjonalnej gmin w realizacji operacji dofinansowanych z funduszy strukturalnych, uważam za aktualny i zarazem ważny z perspektywy zarówno rozwoju podstawowych jednostek samorządu terytorialnego jakimi są gminy, jak i rozwoju przedsiębiorczości w kontekście współpracy samorządu gminnego z biznesem.

Dzięki możliwości aplikowania o środki pomocowe z Regionalnych Programów Operacyjnych, jednostki samorządu terytorialnego odgrywają kluczową rolę w bezpośrednim i pośrednim wsparciu dla przedsiębiorstw, kreowaniu postaw przedsiębiorczych, a tym samym w rozwoju społeczno-gospodarczym. Świadczą o tym wskaźniki głównie w postaci: liczby inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych, stopnia wykorzystania tych terenów, liczby miejsc pracy utworzonych w sektorze MŚP czy liczby zagranicznych kontraktów handlowych zawartych przez przedsiębiorstwa wspierane w zakresie internacjonalizacji.

W tym kontekście niezwykle istotne jest skoncentrowanie się nad poziomem rozwoju instytucjonalnego i sprawnością instytucjonalną gmin w aspekcie doskonalenia usług publicznych, w szczególności na płaszczyźnie realizacji i zarządzania projektami realizowanymi na ich obszarze. Punktem odniesienia jest rozwój przedsiębiorczości lokalnej analizowanej przez pryzmat czynników i uwarunkowań determinujących ten rozwój.

Wobec powyższego, uważam, że podjęty w pracy problem został trafnie zidentyfikowany i wpisuje się w istniejącą lukę zarówno teoretyczną, jak i empiryczną w naukach o zarządzaniu i jakości. Pracę wyróżnia również użyteczność związana z pragmatycznym problemem badawczym.

III. Metodyka badań – cele, założenia, metody

Recenzowana praca mieści się w głównym nurcie badań nad zarządzaniem projektami, obejmując szeroki zakres interdyscyplinarnych zagadnień, koncertujących się wokół funkcjonowania i zarządzania gminnymi jednostkami samorządu terytorialnego. Ponadto praca eksploruje podstawowe zagadnienia związane z rozwojem przedsiębiorczości i innowacjami.

Głównymi celami pracy było „zdiagnozowanie poziomu rozwoju instytucjonalnego podstawowych jednostek samorządu terytorialnego jakimi są gminy, przez pryzmat sprawności instytucjonalnej do realizacji i utrzymania efektów operacji dofinansowanych gmin

z regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020, a także weryfikacja wpływu realizowanych operacji na poprawę warunków dla rozwoju przedsiębiorczości lokalnej”. Cele główne zostały zdekomponowane na dwa cele szczegółowe:

1. Identyfikacja czynników wpływających na rozwój przedsiębiorczości w kontekście projektów zarządzanych przez gminny samorząd terytorialny.
2. Określenie wpływu projektów realizowanych przez gminy na poprawę warunków dla rozwoju przedsiębiorczości.

Tak określone cele dysertacji dały podstawę do sformułowania trzech hipotez badawczych:

1. Rozwój przedsiębiorczości stanowi miernik skuteczności i efektywności realizacji zarządzanych przez gminę projektów.
2. Współpraca samorządu gminnego z biznesem przynosi wymierne, pozytywne efekty rozwojowe w ujęciu społeczno-gospodarczym.
3. Projekty inwestycyjne realizowane przez gminy, w ograniczonym zakresie wpływają na poprawę warunków dla rozwoju przedsiębiorczości.

Przyjęte w pracy cele szczegółowe są spójne i korespondują z celem głównym. Natomiast przyjęte hipotezy badawcze korespondują z określonymi celami pracy.

Autor przygotował dysertację w oparciu o studia literaturowe (polskojęzyczne i obcojęzyczne), analizę przeprowadzonych badań oraz danych zastanych gromadzonych przez wybrane instytucje. Narzędzie badawcze stanowił opracowany przez Autora kwestionariusz ankiety (CAVI). Badania przeprowadzono w okresie: czerwiec – listopad 2020 roku na próbie 69 gmin województwa łódzkiego. Uzyskane dane Autor opracował przy użyciu metod statystycznych takich jak test niezależności chi kwadrat oraz porządkowanie liniowe obiektów. Dokonana została ponadto agregacja danych statystycznych, adekwatnych do przedmiotu badań na podstawie analizy dostępnych materiałów i baz danych, przede wszystkim Głównego Urzędu Statystycznego.

Podsumowując całościowo powyższą ocenę, stwierdzam, że założenia badawcze zostały wyrażone poprzez cele główne i cele szczegółowe oraz hipotezy, wytyczają zadania badawcze i spełniają wymagania formalne.

IV. Ocena rozwiązania problemu

W strukturze pracy można wyróżnić dwie zasadnicze części: teoretyczną oraz koncepcyjno-

empiryczną. Część teoretyczna obejmuje trzy pierwsze rozdziały i stanowi syntezę wiedzy w zakresie: rozwoju przedsiębiorczości, znaczenia projektów realizowanych przez gminy w tym aspekcie oraz roli finansowania środkami unijnymi w rozwoju przedsiębiorczości lokalnej w Polsce. Część koncepcyjno-empiryczna zawarta jest w dwóch kolejnych rozdziałach. Dotyczą one roli i wpływu projektów realizowanych przez gminy na poprawę warunków sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości.

Rozdział pierwszy pracy: *Uwarunkowania i szanse rozwoju przedsiębiorczości* podporządkowany został przedstawieniu znaczenia przedsiębiorczości dla rozwoju społeczno-gospodarczego i zarządzania współczesnymi organizacjami. W pierwszej części przedstawiono istotę przedsiębiorczości, akcentując jednocześnie różnice w sposobie zarządzania przedsiębiorstwem a zarządzaniem w administracji publicznej. Scharakteryzowano następnie obszary zarządzania przedsiębiorczego, cechy funkcjonowania organizacji przedsiębiorczej, a także innowacje jako kluczową determinantę dla rozwoju przedsiębiorczości. Omawiane zagadnienia zostały zaprezentowane wyczerpująco. W rozdziale zamieszczono tabele i rysunki, które zwiększają czytelność prezentowanych treści. Autor podaje również przytaczane opinie krytyczne, co świadczy o dojrzałości badawczej oraz dobrej znajomości badanego obszaru.

Rozdział drugi pt. *Znaczenie projektów gminnych dla rozwoju przedsiębiorczości*, poświęcony został analizie form wsparcia przez jednostki samorządu i znaczenia projektów publicznych w rozwoju przedsiębiorczości lokalnej. Autor szczególny nacisk położył na omówienie istoty zarządzania projektem, uwzględniając kontekst porównawczy z zarządzaniem bieżącym, wskazał ponadto na różnice w zarządzaniu projektami publicznymi a prywatnymi, a także analizie poddał ramy zarządzania projektami w sektorze publicznym.

Rozdział trzeci *Rola unijnego finansowania w rozwoju lokalnej przedsiębiorczości w Polsce*, zamykając pierwszą część pracy, obejmuje takie zagadnienia, jak środki pomocy publicznej dla sektora MŚP, instrumenty unijnego wsparcia w ramach Krajowych i Regionalnych Programów Operacyjnych. Punktem odniesienia były w tym względzie dane z raportów, głównie Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumenta, które Autor poddał wnikliwej analizie. Województwo łódzkie zostało wybrane jako egzemplaryczne, ze względu na fakt, że w perspektywach unijnych 2007-2013 i 2014-2020, zarówno pod kątem wielkości przyznanej alokacji, jak również tempa wdrażania wsparcia, było województwem plasującym się na środkowej pozycji wśród województw w kraju. Dotyczyło to wsparcia nie tylko dla jednostek samorządu terytorialnego ale także instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, uczelni wyższych i przedsiębiorstw. Tym samym uzasadniono wybór gmin

województwa łódzkiego do przeprowadzenia badań, którym została poświęcona druga część pracy.

Część empiryczno-koncepcyjna pracy zawarta została w rozdziałach czwartym i piątym. W rozdziale czwartym pt. *Rola projektów realizowanych przez gminne samorządy terytorialne w rozwoju przedsiębiorczości* poświęcony został przedstawieniu wyników badania roli projektów realizowanych przez gminne samorządy terytorialne na rozwój przedsiębiorczości, które przeprowadzone zostało na próbie 69 gmin województwa łódzkiego. Zebrany materiał badawczy stał się podstawą weryfikacji postawionych w dysertacji hipotez. Uzyskane w badaniu dane zostały poddane analizie statystycznej w kolejnym, zamykającym pracę rozdziale.

Rozdział piąty pt. *Wpływ projektów realizowanych przez gminne samorządy terytorialne na poprawę warunków wsparcia rozwoju przedsiębiorczości* poświęcony został diagnozie poziomu rozwoju instytucjonalnego gmin w aspekcie efektów działań dofinansowanych z zewnętrznych źródeł oraz rozwoju przedsiębiorczości. Autor wykorzystał w tym zakresie analizę zależności przy wykorzystaniu testu niezależności chi-kwadrat. Poddane zostały ponadto analizie wyniki zastosowanej metody porządkowania liniowego z obszaru wielowymiarowej analizy danych, którą wykorzystano w celu oceny potencjału gmin w zakresie aplikowania badanych gmin do projektów finansowanych ze źródeł krajowych i regionalnych, z uwzględnieniem wspierania przedsiębiorczości. Rozdział ten kończy autorski katalog dobrych praktyk, mających stanowić podstawę dla samorządów gminnych dla poprawy skuteczności i efektywności w pozyskiwaniu i wykorzystywaniu środków unijnych, a tym samym kształtowania „klimatu” wspierania przedsiębiorczości lokalnej.

W zakończeniu Autor dokonał reasumpcji swoich rozważań poprzez wskazanie realizacji celów badawczych oraz weryfikacji postawionych w dysertacji hipotez.

Przedstawione w dysertacji wyniki badań dostarczają wiedzy w zakresie zarządzania projektami przez gminy oraz wpływu tych projektów na warunki dla rozwoju przedsiębiorczości lokalnej. Autor wskazał także główne obszary problemów i niesprawności instytucjonalnej gmin w zakresie realizacji i utrzymania efektów działań dofinansowanych z zewnętrznych źródeł. Jako główny atut dysertacji uznaję, opracowany na podstawie przeprowadzonej diagnozy, katalog rekomendacji usprawnień w systemie zarządzania projektami w gminach. Autor, w znacznym stopniu, rozwiązał postawiony w pracy problem badawczy oraz potwierdził umiejętność prowadzenia badań naukowych.

V. Strona formalna pracy

Dysertację charakteryzuje poprawna i spójna struktura. Objętość rozdziałów jest porównywalna. Treść rozdziałów jest adekwatna do ich tytułów. Praca napisana jest zrozumiałym i poprawnym językiem. W pracy dostrzeżono jedynie drobne błędy językowe: literówki oraz nieliczne błędy stylistyczne.

Bibliografia dysertacji obejmuje 230 pozycji, które obejmują monografie, artykuły naukowe i akty prawne oraz 13 pozycji źródeł internetowych. Źródła bibliograficzne dotyczą głównie problematyki przedsiębiorczości, innowacji, zarządzania projektami, a także roli i finansowania jednostek samorządu terytorialnego w rozwoju społeczno-gospodarczym.

Rozprawa zawiera także 35 tabel, 62 wykresy i 6 rysunków. Schematy te są powiązane z tekstem i zwiększają przejrzystość prezentowanych treści. Warto podkreślić sporą liczbę autorskich tabel i wykresów, występujących zarówno w części empirycznej, jak i teoretycznej pracy, co świadczy o wkładzie naukowym Autora w dysertację.

Ocena strony formalnej pracy jest bardzo dobra. Praca została przygotowana starannie i poprawnie warsztatowo. Wykazane, drobne uchybienia nie wpływają na ogólne, pozytywne wrażenie.

VI. Wnioski i konkluzja końcowa

Szczegółowa analiza zawartości poszczególnych rozdziałów dysertacji daje podstawę do wskazania walorów merytorycznych i osiągnięć Doktoranta, do których należą:

- wybór oryginalnego i aktualnego tematu dysertacji
- przeprowadzenie badań w ważnym społecznie i gospodarczo obszarze oraz ich walory aplikacyjne dla efektywnego zarządzania projektami w gminie,
- zebranie obszernego materiału empirycznego,
- poprawne postępowanie badawcze pozwalając na realizację wytyczonego celu dysertacji,
- poprawne wnioskowanie i weryfikacja hipotez badawczych,
- sformułowanie rekomendacji dla praktyki zarządzania.

Analiza treści dysertacji dała ponadto asumpt do sformułowania pytania/uwagi do Doktoranta o ustosunkowanie się do którego proszony jest podczas obrony pracy:

- **proszę wskazać ograniczenia badań i nakreślić przyszłe kierunki badawcze.**

Przedstawiona do recenzji praca jest autorskim opracowaniem o charakterze naukowym opartym na wiedzy Doktoranta, źródłach literaturowych oraz wykorzystaniu właściwych dla omawianych zagadnień metod badawczych. Biorąc pod uwagę walory naukowe rozprawy, postępowanie badawcze i obszerny materiał empiryczny uważam, praca doktorska mgr Macieja Kokotka spełnia wymogi stawiane pracom doktorskim i stanowi podstawę do nadania stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości. W związku z powyższym wnoszę o dopuszczenie recenzowanej rozprawy doktorskiej do dalszych etapów postępowania.

Agnieszka Barcik